

4.7 Sosiale tjenester (VO nr 51)

4.7.1 Innledning

Virksomhetsområdet omfatter sosial rådgivning og veiledning, midlertidig bolig, introduksjonsordningen, kvalifiseringsordningen og økonomisk sosialhjelp. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

Hovedmål:

Fremme økonomisk trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sikre flyktningene i kommunen reell likestilling, deltakelse og integrering i et flerkulturelt samfunn.

4.7.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.7.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12. 2011	Budsjett 2012	Forslag 2013	Forslag 2014	Forslag 2015	Forslag 2016
Årsverk samlet	35,35	32,35	32,35	32,35	32,35	32,35

Det overføres 0,5 årsverk til Bygg og eiendom og 0,5 årsverk til Servicesenteret i forbindelse med gjennomføring av BOSO-programmet. Det opprettes 1 årsverk sosialkurator i ungdomsteamet.

Tabell 4.7.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Forslag 2013	Forslag 2014	Forslag 2015	Forslag 2016
Driftsutgifter	80 382	66 355	63 606	63 606	63 606	63 606
Driftsinntekter	19 809	7 779	3 472	3 472	3 472	3 472
Netto driftsutgifter	60 573	58 576	60 134	60 134	60 134	60 134
Investeringsutgifter	884	2 100	-	-	-	-
Investeringsinntekt	289	-	-	-	-	-
Netto investeringsutgifter	595	2 100	-	-	-	-

4.7.3 Behovsvurderinger

Lov om sosiale tjenester er ment å være sikkerhetsnettet i velferdsstaten, hvor intensjonen er å fange opp udekkede behov og de brukere som ikke har rettigheter i forhold til annen lovgivning. Sosialtjenestens oppgaver, herunder antall brukere og type problematikk, må således i stor grad sees i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen i samfunnet, slik som arbeids- og boligmarkedet, hvordan brukere fanges opp av annen lovgivning og hvordan andre samfunnsinstitusjoner utøver sine oppgaver og tjenester. Enhetens utfordringer er således å dekke brukerens udekkede behov, etterleve lov som sosiale tjenester og samtidig avlevere et regnskap innenfor vedtatt budsjetttramme. Loven er en skjønnslov hvor fylkesmennene utøver legalitetskontroll og vurderer skjønnen som blir utøvd i kommunene.

Nytt rundskriv 35/2012 til Lov om sosiale tjenester i NAV, utarbeidet 22.6.2012 av Arbeids- og velferdsdirektoratet, vil kreve mer av sosialtjenesten. Dette gjelder spesielt lovens krav om å gi opplysning, råd og veiledning og formaliseringen av denne plikten gjennom vedtak.

Etter etableringen av NAV Ringsaker har enheten i perioden 2009-2011 hatt negative avvik hvert år. Prognosen for 2012 tilsier et underskudd på til sammen 2,0 mill. kroner. Med foreliggende budsjetttramme er det risiko for merforbruk også i 2013. Rådmannen vil følge utviklingen innenfor sosiale tjenester nøye.

I budsjett 2012 ble det innarbeidet en budsjettmessig effekt av omorganiseringen av NAV med kr 250.000 med en helårseffekt i 2013 på kr 500.000. En ser ikke budsjettmessige effekter utover det som

allerede er innarbeidet i budsjettet som følge av revidert samarbeidsavtale mellom NAV Hedmark og Ringsaker kommune, jf. k.sak 91/2012.

Under vises utvalgte nøkkeltall for sosiale tjenester.

Tabell 4.7.3.1 Brutto driftsutgifter pr sosialhjelpsmottaker (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2008	56 128	75 950	68 583	71 942	60 787
2009	61 892	76 466	68 135	66 987	59 005
2010	58 856	75 564	70 471	85 583	61 519
2011	61 086	80 952	73 555	92 837	64 061

Tabell 4.7.3.2 Gjennomsnittlig stønadslengde måneder (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2008	4,6	5,0	6,9	5,8	4,9
2009	4,4	5,0	6,8	5,9	5,0
2010	3,8	4,9	6,4	5,9	5,0
2011	3,9	-	6,4	5,9	4,7

Tabell 4.7.3.3 Gjennomsnittlig utbetaling pr bruker pr måned (Kostra)

År	Ringsaker	Gruppe 13	Hamar	Stange	Gjøvik
2008	8 102	7 563	6 127	6 179	7 039
2009	8 731	7 642	6 043	6 134	6 488
2010	8 457	7 495	6 307	5 759	6 275
2011	8 564	-	6 592	6 209	7 349

Tabell 4.7.3.4 Antall brukere pr. måned i gjennomsnitt (Velferd)

År	Totalt	25 +	18 – 24
2009	348	278	70
2010	346	263	83
2011	365	285	80
2012 (1-8)	368	292	76

Tabellene over viser at tjenesten leverer gode resultater, både når det gjelder stønadslengde og andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde. Selv om Ringsaker har høyere gjennomsnittlig utbetaling pr bruker pr måned, er den samlede utbetalingen av sosialhjelp pr. mottaker likevel lavere i Ringsaker, noe som skyldes stønadslengden. Dette viser at enheten drives kostnadseffektivt.

Ved omdisponering innenfor eget budsjett, ble det i 2010 opprettet tre nye stillinger i tjenesten. Dette har vært medvirkende til å bryte en oppadgående trend mht. utbetaling av sosialhjelp. Forbruket i 2010, 2011 og prognosen for 2012 viser at samlet sosialhjelp i kroner er på omlag samme nivå. Med prisstigning, økning i boutgifter samt noen flere brukere, indikerer dette en reell nedgang. Potensialet for ytterligere reduksjon i sosialhjelpsutbetalingene virker begrenset. Mer enn 70 % av tjenestens brukere har en statlig ytelse, der kommunen gir supplerende økonomisk bistand da statlige ytelser er lave i forhold til veiledende sosialhjelpssatser og faktiske boutgifter. Mulighetene for å gjøre disse brukerne selvhjulpne, uavhengig av sosialhjelp, vurderes som begrenset. Størst synes potensialet å være i aldersgruppa 18-24 år. Selv om stønadslengden er lavere enn i andre kommuner, er det viktig å komme tidlig inn for å hindre en lengre klientkarriere, noe som igjen vil påvirke den samlede utbetaling av sosialhjelp.

Økte boutgifter

Det har i de senere år vært et misforhold mellom tilbud av og etterspørsel etter utleieboliger i det private leiemarkedet. Dette har bidratt til økte boutgifter i kommunen, som igjen har konsekvenser for utbetaling av sosialhjelp. Første halvår 2012 viser regnskapet en økning i sosialhjelp til husleie med 1 mill. kroner i forhold til samme periode i 2011. Mangel på kommunale utleieboliger forsterker dette bildet.

Økt antall brukere og økte sosialhjelpsutgifter

En rekke vedtak om den statlige ytelsen Arbeidsavklaringspenger (AAP) utløper i løpet av 28.2.2014. For Ringsaker kommune gjelder dette totalt 812 personer. Mange av brukerne vil ikke lenger fylle vilkårene for statlige ytelser. Dersom en ikke lykkes med å få disse tilbake til arbeidslivet, vil flere av disse brukerne kunne bli sosialhjelpsmottakere. Alle de 812 sakene vil måtte gjennomgås før 28.2.2014 for å avklare status og for å beslutte hva som skal skje med dem. De som ikke er avklart innen denne datoen vil miste AAP-stønaden og måtte innvilges sosialhjelp til livsopphold. Trolig vil en stor del av de 812 brukerne fylle vilkårene for uførestønad, men det er grunn til å anta at også mange vil måtte innvilges sosialhjelp. Med en snittutbetaling på kr 8.500 pr måned vil de økonomiske konsekvensene av dette på sosialhjelpsbudsjettet kunne bli store. Konsekvensene vil komme etter hvert som den enkelte sak avklares, mao. fortløpende og ikke samlet 28.2.2014.

Ungdom

NAV har pt. kontakt med om lag 350 ungdom i aldersgruppa 16-24 år. Disse fordeler seg slik:

- 150 ungdommer følges opp av det kommunale ungdomsteamet. Dette er brukere som mottar statlige stønader og/eller økonomisk sosialhjelp. I tillegg deltar ungdomsteamet i "trekantsamtaler" sammen med Oppfølgingstjenesten (OT) for elever som er i ferd med å falle ut av videregående skole. Teamet deltar også i TIUR-prosjektet (tidlig intervensjon ungdom og rus), samt i oppvekstteamet etablert via SLT (samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak).
- 45 ungdommer følges opp av det kommunale oppfølgingsteamet (TIO) som driver tett individuell oppfølging. Dette er brukere som krever oppfølging over tid for å kunne komme i arbeid og aktivitet.
- 50 ungdommer følges opp av det statlige markedsteamet. Dette er ungdom som gjennom kortere tiltak vil kunne gå ut i ordinært arbeidsliv.
- 110 ungdommer mottar den statlige ytelsen AAP. I hht. NAVs kriterier skal disse følges opp to ganger i året. Oppfølgingen består av å sjekke status og at bruker følger opp vedtatt handlingsplan. Oppfølgingen ansees som mangelfull og utilstrekkelig, og det antas at flere brukere ikke er i aktivitet. Flere faller tilbake til sosialhjelp etter at stønadperioden opphører.

Det er gjennomført organisatoriske endringer i tjenesten for best mulig å møte disse utfordringene. Høsten 2011 ble det etablert et eget ungdomsmottak med mål om å kunne fange opp ungdom tidligst mulig. En har langt på vei lykkes med den strategien da flere ungdommer fortsetter i videregående skole eller får et annet tiltak. Oppfølgingsarbeidet av ungdom er både ressurs- og kompetansekrevenende. Tjenesten gir et stort antall brukere tett individuell oppfølging og kan vise til gode resultater til tross for lav bemanning i ungdomsteamet. Det samarbeides godt med oppfølgingstjenesten slik at ungdommer ofte søkes tilbake til ordinært utdanningsløp. 76 % av brukerne i aldersgruppen 18-24 år, som mottar økonomisk sosialhjelp, har andre inntekter i tillegg til sosialstønad. Dette viser at mange er kommet ut i ulike tiltak.

Tabell 4.7.3.5 Gjennomsnittlig antall sosialhjelpsmottakere 18 – 24 år, januar-august 2008-2012 (Velferd)

År	2008	2009	2010	2011	2012
Antall	63	66	81	80	76

Med gjeldende ressursramme synes det vanskelig å redusere antall ungdom som mottar sosialhjelp ytterligere. Det er heller ikke mulig å foreta ytterligere interne omdisponeringer av stillingsressurser uten negative effekter på andre områder av tjenesten. For å kunne redusere økonomisk sosialhjelp med fokus på ungdom, foreslås det opprettet 1 årsverk. Tidlig og økt satsing på ungdom vil ha langsiktige positive effekter. Dette vil kunne hindre en lengre klientkarriere, noe som igjen vil påvirke den samlede utbetaling av sosialhjelp framover. Ungdom er også et satsingsområde i Strategisk plan for NAV Hedmark, jf. k.sak 20/2011.

Flyktingetjenesten

Kommunestyret har vedtatt at kommunen skal bosette 25 flyktninger pr år. Tallet inkluderer familiegjengforeninger. Alle bosatte har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. For 2013 legges det til grunn samme antall deltakere i programmet som i 2012.

Integreringsarbeidet involverer flere resultatenheter i kommunen; NAV, skoler, Voksenpedagogisk senter, barnevern, kultur og fritid, helsestasjoner osv. Ansvaret for koordinering av arbeidet er lagt til NAV. Det er behov for å foreta en gjennomgang av flere sider ved flyktingarbeidet i kommunen. Dette vil en komme tilbake til.

4.7.4 Resultatmål - styringskort

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål	Akseptabelt
Brukere			
Tjenester tilpasset brukernes behov			
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Kvaliteten på tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Dialog med brukerne			
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeidere			
Engasjement og kompetanse			
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Læring og fornyelse			
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeiderskap (spm: 2,4,18,32)	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Organisasjon			
Arbeidsmiljø			
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	6 %	7 %
Ledelse			
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0	4,0
Økonomi			
Økonomistyring			
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +

4.7.5 Standardendringer og nye driftstiltak

For budsjett 2013 legges følgende forutsetninger til grunn:

- Arbeidsledighet som i 2012
- Flere brukere enn 2012
- Noe lavere strømutfgifter enn i 2012
- Høyere boutgifter på grunn av økende ubalanse i forholdet etterspørsel og tilbud i leiemarkedet
- Fortsatt lavt rentenivå
- Statlige tiltaksvirkemidler som på dagens nivå
- Samme antall introduksjonsprogramdeltakere som i 2012
- Samme antall kvalifiseringsprogramdeltakere som i 2012

For budsjett 2013 er det lagt inn et generelt rammekutt på kr 241.000. Det vil være nødvendig å foreta reduksjoner i enhetens tjenester for å oppfylle kravet om budsjettbalanse. Rådmannen vil som tidligere nevnt følge utviklingen i enhetens økonomi nøye gjennom året og evt. vurdere å øke enhetens budsjetttramme hvis rammeforutsetningene tillater det i forbindelse med tertialrapporteringene.

Fjerning av ferie- og julebidrag fra normeringsreglementet

I budsjett 2012 foreslo rådmannen å fjerne en ikke lovpålagt ytelse knyttet til ferie- og julebidrag. Fjerning av disse bidragene vil gi en årlig innsparing på kr 350.000 i økonomiplanperioden. Tiltaket vil dekke det generelle kuttet i enhetens ramme på kr 236.000. Det resterende beløpet frigjøres til å øke sosialhjelpsbudsjettet.

Opprettelse av ny stilling i ungdomsteamet

Det foreslås opprettet en ny stilling i ungdomsteamet. Utgiftene ved dette forutsettes dekket ved tilsvarende reduksjon i sosialhjelpsbudsjettet. En forventer i tillegg at dette vil bidra med en innsparing på kr 250.000, jf. pkt. 4.7.3 avsnittet om ungdom, som kan disponeres til styrking av øvrige budsjettposter for sosialhjelp.

Styrking av sosialhjelpsbudsjettet

Resterende beløp etter inndekking av det generelle kuttet og effekten av ny stilling i ungdomsteamet vil benyttes til å øke sosialhjelpsbudsjettet med kr 364.000.